# บทคัดย่อ


| | | |
|---|---|---|
| ชื่อเรื่องการค้นคว้าอิสระ | ปัญหาข้อจำกัดอำนาจศาลปกครองในคดีภาษีอากร | |
| ชื่อผู้วิจัย | นายธงชัย เตชะวงศากร | |
| ชื่อปริญญา | นิติศาสตรมหาบัณฑิต | ปีการศึกษา 2569 |
| อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ | ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิรมล ยินดี | |

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหา ข้อขัดแย้งเชิงปฏิบัติ และข้อจำกัดอำนาจในการตรวจสอบคำสั่งทางปกครองและมาตรการบังคับทางปกครองในคดีภาษีอากร 2) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับเขตอำนาจศาลในคดีภาษีอากรและคดีปกครองของประเทศไทยและต่างประเทศ 3) เสนอแนวทางการตีความมาตรา 9 วรรคสอง (3) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 ที่สอดคล้องกับหลักนิติรัฐและการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพด้วยการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากหนังสือ ตำรา บทความวิชาการ งานวิจัย และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ สังเคราะห์และใช้วิธีเรียบเรียงแบบพรรณนาความเพื่อให้ได้แนวทางการตีความมาตรา 9 วรรคสอง (3) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542

ผลการศึกษาพบว่า 1) ข้อจำกัดด้านเขตอำนาจของศาลปกครองในการพิจารณาคดีภาษีอากร ส่งผลให้เกิดความไม่ชัดเจนในการกำหนดศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดี ทำให้ประชาชนยื่นฟ้องผิดศาล ต้องเสียค่าธรรมเนียมในการดำเนินคดีซ้ำ และสูญเสียเวลาในการยื่นฟ้องใหม่ นอกจากนี้ การที่ศาลภาษีอากรมีบทบาทมุ่งเน้นการวินิจฉัยข้อพิพาทด้านภาษีเป็นหลัก มากกว่าการตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของการใช้อำนาจทางปกครองของรัฐ ส่งผลให้การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐขาดประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินคดี ตลอดจนกระทบต่อการเข้าถึงความยุติธรรมของประชาชน 2) ประเทศไทย คดีภาษีอากรที่มีลักษณะคดีเข้าองค์ประกอบเป็นคดีปกครองอยู่ในอำนาจศาลภาษีอากรกลาง ตามมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร พ.ศ. 2528 และพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 มาตรา 9 วรรคสอง (3) บัญญัติให้อยู่ในอำนาจศาลภาษีอากร มิให้อยู่ในอำนาจศาลปกครองที่จะพิจารณาพิพากษาคดีเหล่านั้น ซึ่งต่างจากสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีที่กำหนดให้ข้อพิพาทระหว่างผู้เสียภาษีกับหน่วยงานจัดเก็บภาษีของรัฐ ไม่ว่าจะเกี่ยวกับคำสั่งทางปกครองหรือการใช้อำนาจตามกฎหมายภาษีอากร อยู่ในเขตอำนาจของศาลภาษีอากรตามมาตรา 33 แห่งกฎหมายจัดตั้งศาลภาษีอากร โดยถือว่าคดีภาษีอากรเป็นคดีปกครองโดยแท้ ขณะที่สาธารณรัฐฝรั่งเศสกำหนดให้คดีภาษีอากรซึ่งเกิดจากการใช้อำนาจทางปกครองของรัฐเป็นคดีปกครองเช่นเดียวกัน และกำหนดเขตอำนาจศาลตามประเภทของภาษี โดยศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาคดีเกี่ยวกับภาษีทางตรง ภาษีมูลค่าเพิ่ม และภาษีทางตรงประเภทอื่น ส่งผลให้การแบ่งเขตอำนาจศาลมีความชัดเจนและเอื้อต่อการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียภาษี 3) ผู้ศึกษาจึงเสนอให้แก้ไขมาตรา 9 วรรคสอง (3) เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การแบ่งเขตอำนาจศาลให้ชัดเจน โดยกำหนดว่าคดีที่มีการใช้อำนาจทางปกครองเป็นประเด็นหลัก แม้เกี่ยวข้องกับภาษีอากร ควรอยู่ในอำนาจของศาลปกครอง พร้อมทั้งบัญญัติให้ศาลสามารถโอนคดีไปยังศาลที่มีอำนาจได้โดยไม่ต้องเริ่มกระบวนพิจารณาใหม่ และจัดตั้งกลไกความร่วมมือระหว่างศาลปกครองกับศาลภาษีอากรเพื่อกำหนดแนวปฏิบัติในการตีความเขตอำนาจศาลและพัฒนาระบบโอนสำนวนอิเล็กทรอนิกส์



คำสำคัญ: ศาลปกครอง คดีภาษีอากร เขตอำนาจศาล

# ABSTRACT


| | |
|---|---|
| Independent Study Title | Jurisdictional Limitations of the Administrative Courts in Tax Cases |
| Student's Name | Mr. Thongchai Tachawongsakorn |
| Degree | Master of Laws Academic Year 2026 |
| Independent Study Advisor | Assistant Professor Dr. Niramol Yindi |

This study aims to 1) examine the problems, practical conflicts, and jurisdictional limitations concerning judicial review of administrative orders and administrative enforcement measures in tax cases; 2) examine the concepts and theories relating to judicial jurisdiction over tax disputes and administrative cases in Thailand and selected foreign jurisdictions; and 3) propose an interpretation of Section 9, paragraph two (3) of the Act on Establishment of Administrative Courts and Administrative Court Procedure of 1999 that is consistent with the rule of law and the protection of human rights. This research adopted a qualitative methodology based on documentary research, including books, textbooks, academic articles, research studies, and electronic sources. The collected data were analyzed, synthesized, and presented through descriptive analysis to formulate an appropriate approach to interpreting Section 9, paragraph two (3) of the Act.

The findings reveal that 1) the jurisdictional limitations of the Administrative Courts in tax cases have created uncertainty regarding the court's competent jurisdiction. Consequently, taxpayers frequently file actions before the wrong court, resulting in duplicated litigation costs, delays, and the need to recommence legal proceedings. Moreover, the Tax Courts primarily focus on adjudicating substantive tax disputes rather than reviewing the legality of the exercise of administrative powers by public authorities. As a result, judicial scrutiny of administrative action is less effective, proceedings become prolonged, and public access to justice is adversely affected. 2) Under Thai law, tax disputes that satisfy the legal characteristics of administrative cases nevertheless fall within the jurisdiction of the Central Tax Court pursuant to Section 7 of the Act for the Establishment of and Procedure for Tax Courts of 1985. In addition, Section 9, paragraph two (3) of the Act on Establishment of Administrative Courts and Administrative Court Procedure of 1999 expressly excludes such cases from the jurisdiction of the Administrative Courts. This situation differs from the legal framework of the Federal Republic of Germany, where disputes between taxpayers and tax authorities, whether arising from administrative acts or the exercise of powers under tax legislation, fall within the jurisdiction of the Fiscal Courts pursuant to Section 33 of the Fiscal Courts Code (Finanzgerichtsordnung: FGO), reflecting the principle that tax disputes constitute a distinct category of administrative litigation. Similarly, in the French Republic, tax disputes arising from the exercise of administrative authority are classified as administrative cases. Jurisdiction is allocated according to the nature of the tax involved, with the Administrative Courts having jurisdiction over disputes concerning direct taxes, value-added tax (VAT), and other specified categories of taxation. This jurisdictional framework provides greater clarity and enhances the protection of taxpayers' rights. 3) Accordingly, this study proposes an amendment to Section 9, paragraph two (3) to establish clearer criteria for allocating judicial jurisdiction. Specifically, cases in which the principal issue concerns the exercise of administrative authority should fall within the jurisdiction of the Administrative Courts, notwithstanding that the dispute involves taxation. Furthermore, the law should authorize courts to transfer cases to the

court of competent jurisdiction without requiring the proceedings to recommence, and should establish a cooperative mechanism between the Administrative Courts and the Tax Courts to develop consistent jurisdictional guidelines and an electronic case-transfer system.

Keywords: Administrative Courts, tax cases, judicial jurisdiction